

volum, bliver den for dyr, hvis den skal transporteres nogen synderlig distance, og man er derfor begrænset til, i tilfælde, at anvende samme ved lokomotiver, der maa tage sin kulforsyning nogenlunde nær torvmyren. Torvens produktionspris synes derhos at være saavidt høi, at hvis dette brændsel under de nuværende kulpriser paa nogen maade skal kunne svare regning for lokomotivfyring i sammenligning med stenkul, maa disse ikke, saaledes som tilfældet er ved de stedfundne forsøg, være fordyrede ved transporten indover landet.

De eneste tog i dette distrikt, hvortil nogen brændtorv (maskin-formtorv) for tiden kan finde nogen anvendelse, synes at være togene paa Solørbanen og muligens togene nr. 6 og 7, men det kvantum torv, der pr. aar kan benyttes her som tilsætning til stenkullene, vil ikke udgjøre mere end 1 à 200 tons.

Den pris, som jernbanen kan betale for torven, hvis driften ikke skal blive dyrere end med stenkul alene, er forøvrigt, saavidt man har erfaret, noget lavere end den, der ved Kongsvinger kan erholdes af andre forbrugere af torv. Dette synes ogsaa rimeligt, da alle de ved lokomotiverne anstillede forsøg henpeger paa, at torvbrændslet ifølge sin art overhovedet er mindre økonomisk ved fyring med kunstig træk, saaledes som forholdet er ved lokomotiver, end ved fyringsanlæg med et roligt, jævnt luftdrag.

Selv med nutidens betydelig forbedrede metoder for tilvirkning af brændtorv synes dette materiale heller ikke i andre lande at have faaet nogen nævneværdig blivende anvendelse for lokomotiver.

I forbindelse med foranstaaende redegjørelse vil man ikke undlade at bemærke, at den her nu foretagne forsøgsvis anvendelse af brændtorv har mødt adskillig modstand hos lokomotivpersonalet, fordi fyringsarbeidet derved bliver mere anstrengende og vanskeligere.

Sluttelig skal man oplyse, at det foran omhandlede prøveparti torv, der i vinter er afgivet til forsøgsvis ovnsfyring ved jernbanestationer i 1ste distrikt, udgjorde 15 000 kg.

Kristiania 8de august 1906.

SMAA BRÆNDTORVANLÆG

MASKINER for smaa brændtorvanlæg har hidindtil ikke været gjenstand for nævneværdige forbedringer. De fremskridt i maskintorvtilvirkningen, som i de senere aar særlig er foretaget i Sverige, gjælder hovedsagelig store anlæg.

Da torvdrift hos os — i modsætning til andre lande — væsentlig foregaar i mindre skala, noget som er en naturlig følge af vort

lands store afstande og spredte befolkning, maa der ogsaa ved den fremtidige udvikling af vor brændtorvindustri tages hensyn hertil. Større anlæg har sin berettigelse, hvor afsætningsforholdene er tilstrækkelige, og med de store maskiner har vi jo erfaring for at kunne tilvirke en baade god og billig brændtorv. Men her er ogsaa brug for en liden og billig maskine, der kan være istand til at bearbejde torven saaledes, at man erholder et fast og haardt brændmateriale til en rimelig pris og desuden, hvad der er af ligesaa stor betydning, at man kan udnytte myrerne bedre end hidtil mangesteds har været tilfældet.

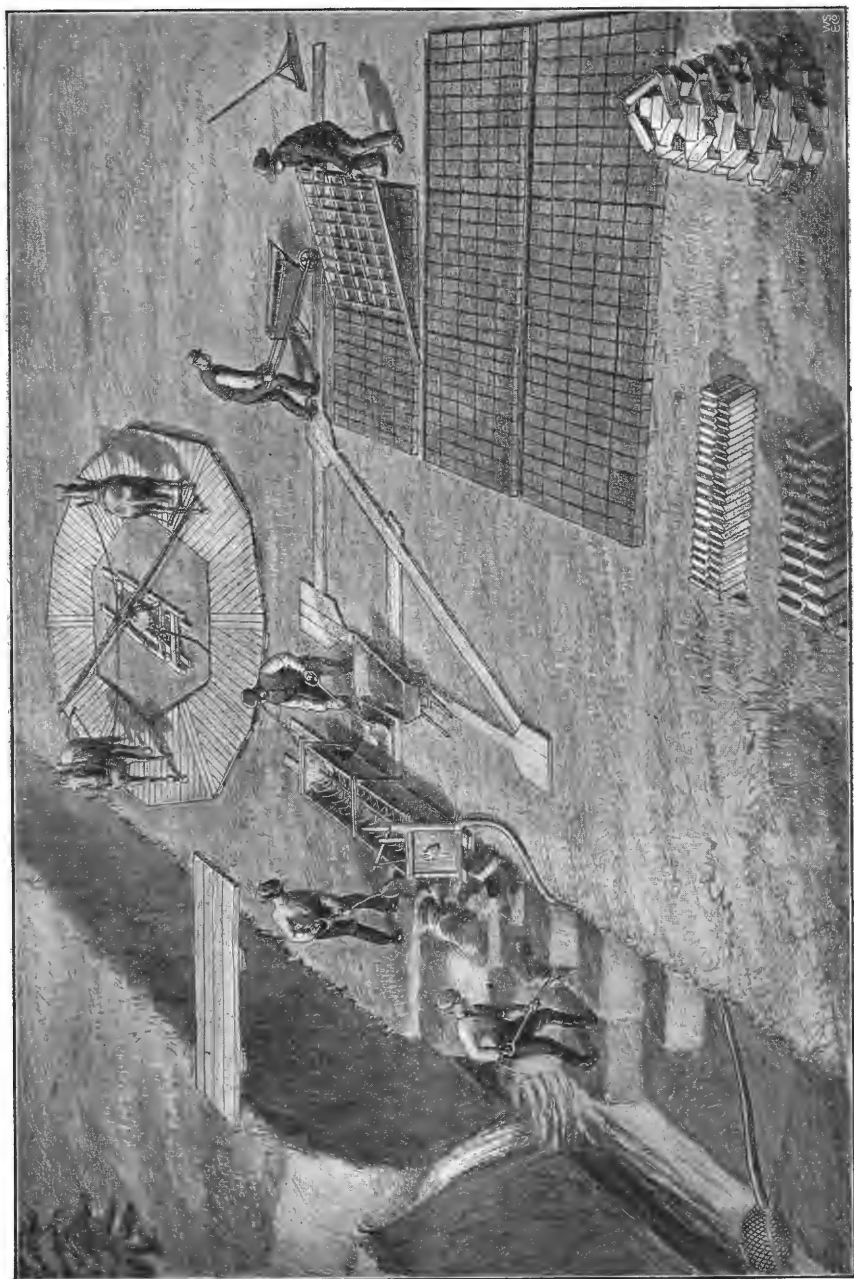
Paa Vestlandet (Jæderen, Karmøen m. fl. steder) bruges ganske smaa og enkle eltemaskiner, dels for hestevandring, dels for haandkraft, bestaaende af en opretstaaende cylindrisk beholder forsynet med roterende skovler, der bearbejder torvmassen, som samtidig opblandes med vand. Den saaledes erholdte torvgrød formes paa marken og tørkes paa sedvanlig maade. Små maskiner efter samme princip anvendes i stor udstrækning ogsaa i andre lande.

For at kunne faa indført hos os den anerkjendt bedste af denne slags maskiner fik myrselskabet i aaret 1904 et herværende firma til at tage hjem en saadan fra Danmark. Denne, der vises i hosstaaende billede, er udførlig beskrevet i »meddelelse« nr. 3 for 1904, side 76—80, og blev samme aar prøvet paa *Gaalaamyrens Torvselskabs* myr oppe paa fjeldet i Søndre Fron, Gudbrandsdalen. Resultatet af prøve-driften, der er beskrevet i »meddelelse« nr. 1 for 1905, side 43—45, var efter omstændighederne lovende, og produktet viste sig at have højere egenvægt end torv bearbejdet med en af Aadals Brugs gamle formmaskiner paa samme myr. Imidlertid havde ovennævnte selskab ødelagt 7000 kr. paa sit gamle anlæg og havde derfor tabt interessen for at fortsætte driften, saa at hele anlægget nu er nedlagt.

Eltemaskinen har senere heller ikke været benyttet andetsteds, men det er nu besluttet, at den næste sommer skal sættes igang af *Trondelagens Myrselskab* paa en myr i nærheden af Trondhjem.

Ved behandling af *Finmarkens skogfonds* budgetforelæg paa forrige storting blev af repræsentanterne *Foosnæs* og *Opdahl* fremholdt, at det offentlige burde forsøge at faa iværksat produktion af maskintorv i Finmarken. *Landbrugsdepartementet* har nu under overveielse at gjøre forsøg i den antydede retning. Man har i tilfælde tænkt at prøve med ovennævnte eltemaskine for hestevandring paa en myr inden hvert af Finmarkens 2 torvmesterdistrikter, idet man ved valget af driftsfelt vil have for øie saavel dets skikkethed som heldige beliggenhed for afsætning og transport. Sagen er gennem skogdirektøren forelagt torvmestrene til udtalelse og vil senere blive forelagt amtmanden og landhusholdningsselskabet.

Eltemetoden forudsætter gode tørkeforholde, og at man helst ikke benytter myren, men derimod fortrinvis fast mark som tørkeplads. Paa fjeldet i Søndre Fron var tørkeforholdene gunstige, idet nedbøren der kun er gennemsnitlig ca. 400 mm. aarlig, men paa grund af en

uheldig tørkemethode, som man var vant med paa det gamle anlæg, blev desuagtet ikke al torv tilstrækkelig tør. Torven blev nemlig indlagt i hus, forinden den var halvtør, istedetfor at eftertørkes i stabler i det fri. Paa Jæderen og Karmøen er nedbøren gennemsnitlig ca. 1200 mm. aarlig, og der faar man torven tør. Det samme bør derfor blive tilfældet i Trøndelagen, hvor nedbøren gennemsnitlig er ca. 1000 mm. aarlig, enkelte steder mere, andetsteds mindre. I Finmarken er nedbøren kun 400—600 mm. aarlig, men veiret er som oftest koldt og raat, ligesom sommeren jo er kortvarig. Da imidlertid den maskinbehandlede torv tiltrods for vandtilsætningen tørker sikrere end almindelig stiktorv, bør man ogsaa der kunne paaregne at faa torven tør.

OPGAVER OVER TORVSTRØANLÆG I NORGE FOR AARENE 1904—05

I EFTERFØLGENDE TABELLER offentliggøres de hidtil erholdte oplysninger vedrørende vort lands torvstrøtilvirkning i aarene 1904 og 1905. Det fremgaar heraf, at der sammenlagt er 167 torvstrøanlæg fordelt paa 14 amter saaledes:

Smaalenenes amt	31	Stavanger amt	1
Akershus amt	37	Hedemarkens amt	18
Buskeruds amt	24	Søndre Trondhjems amt	7
Jarlsberg og Larviks amt	18	Nordre Trondhjems amt	14
Bratsbergs amt	7	Romsdals amt	2
Nedenes amt	1	Kristians amt	4
Lister og Mandals amt	2	Nordlands amt	1

Heraf er. 3 *offentlige* ved 2 landbrugsskoler og 1 sindssygeasyl, 123 er *andelsanlæg*, d. v. s. sammenslutning af forbrugere, hvorved torvstrøet udloddes til en pris tilsvarende, hvad det koster at tilvirke samme. De øvrige 41 *private* eies dels af enkelte personer, dels af interessentskaber, dels af aktieselskaber, hvor man kun tilvirker torvstrø som salgsvare eller til eget brug.

Som det vil sees, er der anlæg af alle størrelser paa myrer med et areal af fra 5 op til 1300 maal. Anlægskapitalen for de enkelte anlæg varierer mellem 300 kr. og 80 000 kr. og er for andelsanlæg-gene gennemsnitlig ca. 2 000 kr. De fleste anlæg har intet andet maskineri end en torvstrøriver. Drivkraften er ved hestevandring, lokomobil, stationær dampmaskine, petroleumsmotor, elektrisk motor, vandhjul, turbine og vindmotor. Arbejdsstyrken er fra 1 op til 30 mand